

MEZINÁRODNÍ PŘEHLED SLUŽEB ZAMĚŘENÝCH NA TESTOVÁNÍ DROG V ROCE 2017

Tento dokument je překladem publikace Global review of drug checking services operating in 2017, kterou vydalo Národní výzkumné centrum pro drogy a alkohol (National Drug and Alcohol Research Centre) v Sydney, Austrálie.

Obsah

Úvod
Metody
Výsledky
Diskuze
Přehled zmapovaných služeb

V poslední době jsme svědky výskytu stovek různých NPL, jakož i stále vyšší čistoty látek typicky užívaných v prostředí nočního života, jako jsou MDMA nebo kokain. Současně s tím registrujeme po celém světě vznik služeb zaměřených na testování drog. Poslední důkladný přehled služeb v oblasti testování drog byl proveden v roce 2001 (Kriener et al., 2001). Ten se však věnoval pouze evropským zemím. Některými aktuálními aspekty služeb zaměřených na testování drog se nedávno podrobněji zabývala stručná zpráva EMCDDA, ale i ta věnovala pozornost pouze hlavním evropským aktivitám v této oblasti (Brunť, 2017).

Předkládaná publikace je prvním pokusem o globální pohled na danou problematiku. Jeho snahou je zmapovat a zdokumentovat charakteristiky služeb zaměřených na testování drog v roce 2017 v celosvětovém měřítku. ✕

Úvod

> Služby zaměřené na testování drog nabízejí veřejnosti možnost nechat si anonymně provést odbornou analýzu vzorků psychoaktivní látky a následně zájemce individuální formou informují o výsledku takového testu a dle potřeby poskytují poradenství. Tyto služby mohou mít různá označení, např. (služby) testování drog, analýza pouličních drog, testování tablet, orientační test na obsah příměsí, komplexní ověřování bezpečnosti nebo ověřování bezpečnosti drog. V tomto textu budeme pracovat s termínem „služby zaměřené na testování drog“, nicméně jsme si vědomi přetrvávající terminologické nejednotnosti v této oblasti.

Smyslem těchto služeb je informovat lidi, kteří se rozhodnou užít nelegální drogu nebo tzv. „novou psychoaktivní látku“ (NPL), o jejím obsahu a čistotě, aby se tak mohli informovaněji rozhodnout, zda drogu užijí, případně jakým způsobem (Brunť et al., 2017). Tyto služby se také zabývají monitorováním změn na drogovém trhu a pokud dojde k zachycení vzorku nějaké obzvláště nebezpečné drogy, mohou vydat konkrétně cílené veřejné varování, na jehož základě jsou následně aktivovány příslušné intervence zaměřené na minimalizaci možných rizik (Vidal Giné et al., 2017).

Metody

> Vytvořili jsme dotazník, jehož prostřednictvím měly jednotlivé služby zaměřené na testování drog popisovat používaná zařízení a techniky, prostředí výkonu své činnosti, jednotlivé aspekty provozního procesu, rozsah a délku provozu a modely financování a současně připojovat své komentáře a poznámky ke svému dosavadnímu fungování a k problémům, kterým v rámci své činnosti čelí.

Na základě námi stanovené definice byl vytvořen seznam kontaktů na služby, o jejichž aktuální činnosti existovaly nějaké informace. Na kontaktní emaily jsme zaslali žádost o vyplnění dotazníku; v angličtině, němčině nebo francouzštině, podle potřeby. V rámci této výzvy jsme rovněž poskytovatele služeb požádali o kontakty na další služby, které jsme doposud neevidovali. Tímto způsobem se náš seznam postupně rozšiřoval o další služby v jednotlivých státech i částech

světa. Díky tomuto interakčnímu procesu se můžeme právem domnívat, že se nám stávající služby podařilo dobře zmapovat.¹ S oslovenými programy jsme zůstali v kontaktu ve snaze o zajištění co největší návratnosti vyplněných dotazníků. Šetření probíhalo od dubna do července 2017.

Po ukončení šetření proběhla kontrola a čištění získaných dat. Na základě komunikace s kontaktními osobami jednotlivých programů byly odstraněny některé interní nesrovnalosti. Jiné služby aktualizovaly příslušná data poté, co jim byly v říjnu 2017 zaslány ke kontrole profilové medailonky.

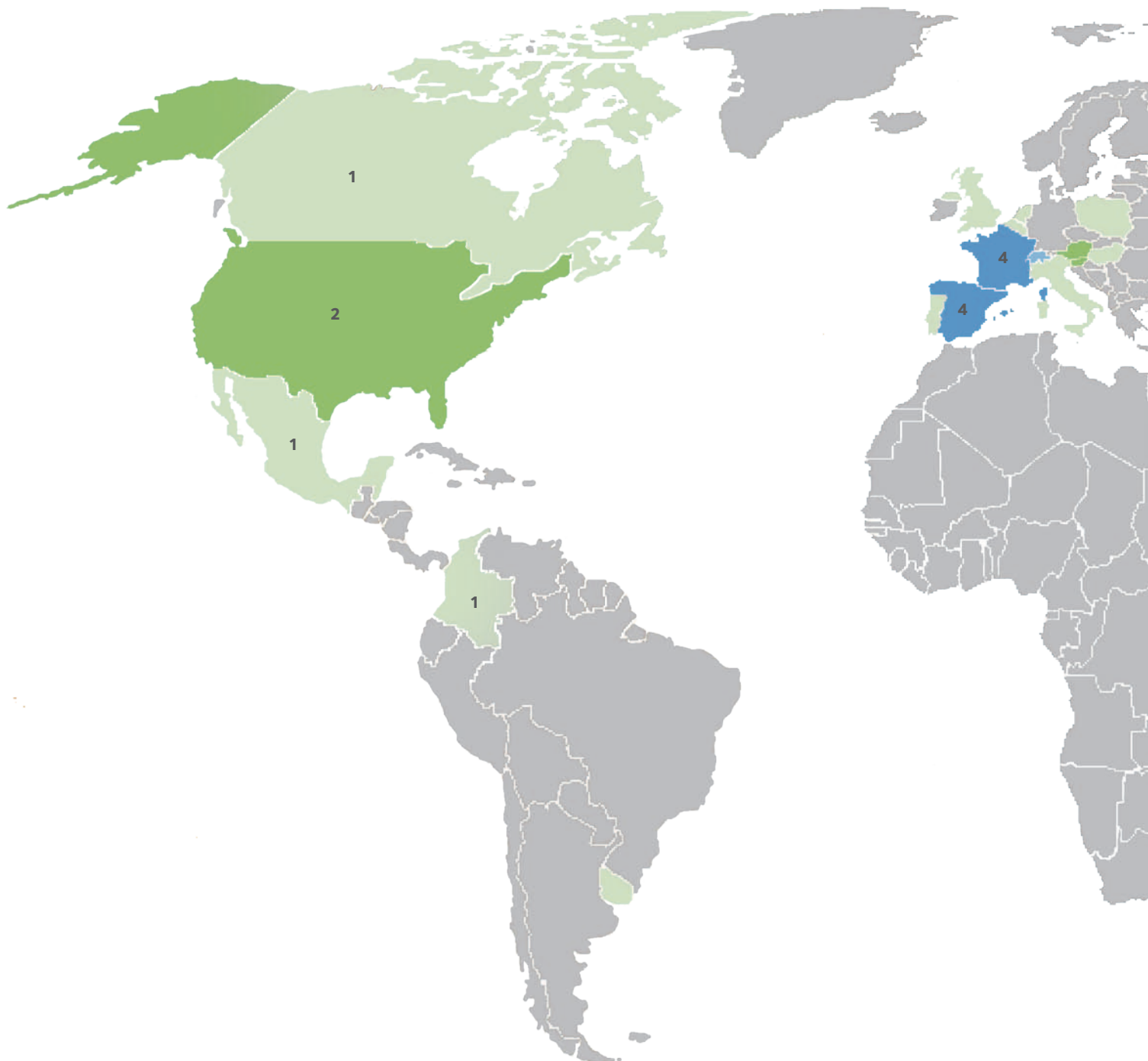
Míra response byla v rámci tohoto šetření vysoká. Poskytovatelé služeb z Walesu a Brazílie nicméně nereagovali na naši žádost o účast dostatečně pružně a teprve až po ukončení fáze sběru dat se zmínily o několika projektech.

Na základě získaných dat vznikly dva typy výstupů:

- > kvantitativní souhrn výsledků napříč všemi službami (tento dokument)
- > popisná profilová zpráva poskytující podrobné informace o každé jednotlivé službě ✕

MAPA 1

Počet služeb zaměřených na testování drog ve světě (situace v Evropě viz mapa 2)

¹ Můžeme se však mýlit. Uvítáme proto nové informace o jakýchkoli službách, které nám mohly uniknout a které byly v době sledovaného období od dubna do července 2017 v provozu.

Výsledky

Geografický záběr

> Dotazníky vyplnily představitelé služeb z celkem 20 zemí. Zastoupeno bylo 31 různých testovacích programů (provozovaných 29 různými organizacemi²). 23 z těchto 31 služeb bylo provozováno v evropských zemích: Francie (4)³, Španělsko (4), Švýcarsko (3)⁴, Rakousko (2), Slovinsko (2), Belgie (1), Maďarsko (1), Itálie (1), Lucembursko (1), Nizozemsko (1), Polsko (1), Portugalsko (1) a Spojené

království (1). Šest fungovalo na americkém kontinentě: ve Spojených státech (2), Kanadě (1), Kolumbii (1), Mexiku (1) a Uruguayi (1). Dvě pak v oblasti Austroasie: v Austrálii (1) a na Novém Zélandě (1). Devět z těchto 31 služeb uvedlo, že provádějí analýzy vzorků i od zájemců, kteří v jejich zemi nemají trvalý pobyt. Dvě ze tří služeb fungujících na bázi poštovních zásilek uvedly, že přijímají vzorky bez ohledu na to, z které části světa byly poslány.

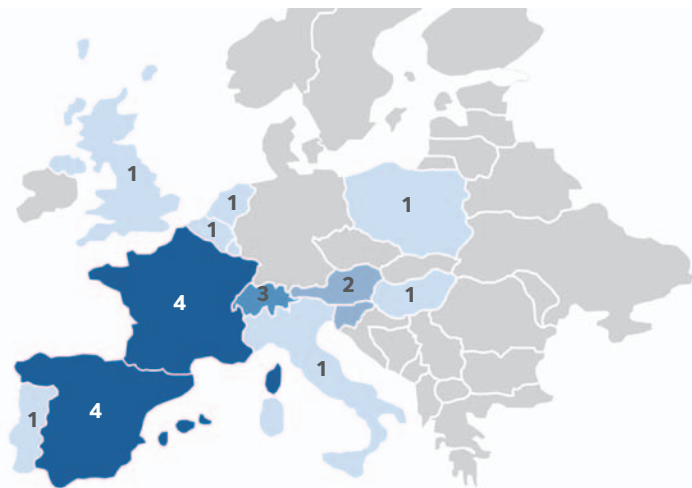
² Dvě organizace provozovaly každá dvě samostatné služby.

³ Ve Francii bylo pět laboratoří a 38 projektů.

⁴ Ve Švýcarsku byla ještě jedna další služba.

MAPA 2

Počet služeb zaměřených na testování drog v evropských zemích

Délka provozu

Střední hodnota počtu let provozu byla 11, při rozmezí 1–25 let (viz graf 1). 13 z 29 organizací provozovalo předmětné služby teprve od roku 2013.

Způsob odevzdávání drog k testování

Byly zjištěny tři způsoby předávání drog k testování: v terénu, v „kamenném“ zařízení a formou zásilky. 23 z celkových 31 služeb uváděly poskytování služeb v terénu, například na festivalech, v nočních klubech nebo v rámci jiných masově navštěvovaných akcí. 18 z celkových 31 služeb uvádělo provozování činnosti v kamenných zařízeních, např. v rámci kontaktních center a podobných pracovišť, a dvě z těchto služeb fungovaly v rámci nemocnice, resp. oddělení urgentního příjmu. Tři zařízení nabízely své služby prostřednictvím poštovních zásilek. Pokud jde o různé kombinace způsobu odevzdávání drog k provedení testu, 12 služeb fungovalo výlučně v terénu, 10 vyvíjelo činnost v terénu i v kamenných zařízeních, šest bylo provozováno pouze v rámci stacionárního zařízení, jedna služba kombinovala terénní služby s kamenným

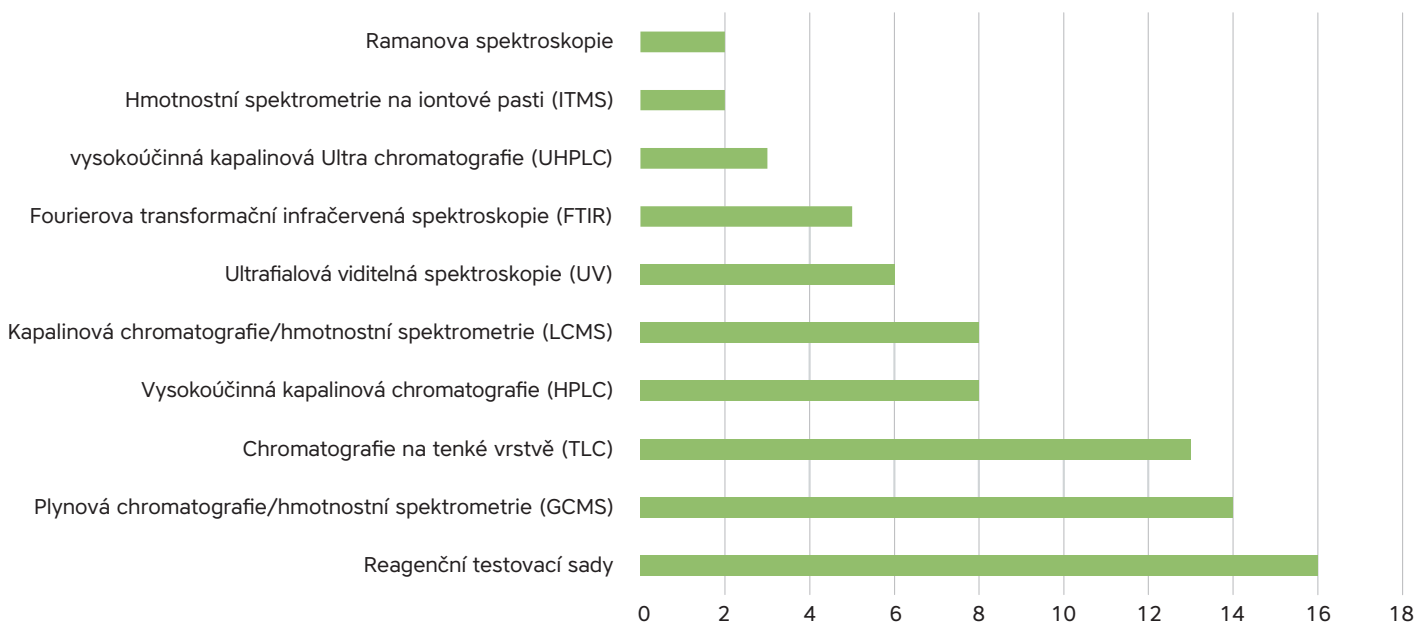
GRAF 1

Počet let provozu (n=29 organizací zajišťujících služby v oblasti testování drog)

GRAF 2

Analytické metody užívané službami zaměřenými na testování drog

Pozn.: Bylo možné uvádět více odpovědí. Na tuto otázku odpovědělo 31 služeb (N=31).

pracovištěm a poštovními zásilkami, jedna kamenné pracoviště s poštovními službami a jedna fungovala pouze na zásilkové bázi.

Způsoby předávání vzorků k otestování (v terénu, kamenné pracoviště, zásilky) jsou zřejmě do značné míry podmíněny regulačním prostředím, v němž jsou provozovány, jakož i možnostmi různých podniků (např. noční kluby či festivaly) nechat služby působit přímo v terénu. Pořadatelé tak mohou být například ochotni poskytnout na své akci prostor službám provádějícím testování drog, ale současně se tím mohou vystavit riziku, že jim státní orgány nevydadají příslušná povolení, protože v některých zemích se má za to, že pokud si někdo přizve služby provádějící testování drog, dává tím současně najevo, že se na jeho akci drogy užívají (Levy, 2004).

Způsoby analýzy drog

Jednotlivé služby poskytly výčet všech metod rozboru drog, které používají (viz graf 2). 15 z celkových 31 služeb uvedlo minimálně jednu metodu hmotnostní spektrometrie nebo kapalinové chromatografie (včetně GC-MS, LC-MS, HPLC, UHPLC nebo IT-MS). 11 uvedlo alespoň jednu spektroskopickou metodu (včetně FTIR, UV-Vis nebo Ramanovu metodu). TLC používalo 13 služeb. 16 z celkových 31 služeb uvedlo používání reagenčních testů, přičemž čtvrtina z nich (4 ze 16) nepoužívala vedle reagenčních sad již žádnou jinou metodu. Ve většině případů byly reagenční testy kombinovány s dalšími analytickými technikami.

Zatímco graf 2 obsahuje pouze techniky, na něž byli respondenti konkrétně dotazováni, v kategorii „jiné“ byly uváděny i další metody, např. nukleární magnetická rezonance (NMR) (4), UV lampy k detekci LSD (2), vyluhování (vymývání rozpouštědlem) jako způsob určování čistoty MDMA v tabletách (1), test konopí (1), kapalinová chromatografie v kombinaci s kvadrupólovou průletovou hmotnostní spektrometrií (LC/QToF/MS) (1) nebo hmotnostní spektrometrie s vysokým rozlišením (HRMS) (1). Některé služby rovněž uváděly, že vzorky, které nejsou schopny samy identifikovat, mají možnost zaslat jiným pracovištěm,

kde mají k dispozici pokročilejší vybavení. Počítáme-li jak standardizované odpovědi, tak i ty spadající pod kategorii „jiné“, střední hodnota počtu různých analytických metod užívaných jednotlivými službami činila 3, při rozpětí 1–8.

Mezi službami uvádějícími aplikaci reagenčních testů (n=16) patřily k nejpoužívanějším soupravám Marquis (16), Mandelin (15), Mecke (14), Ehrlich (12) a Simon (10). Méně než polovina užívala reagenční testy Liebermann (6), Froehde (6), Folin (6) a RobaTest nebo Ropadope (4). V kolonce „jiné“ pak figurovaly některé další reagenční testy, např. Scott (semi-kvantitativní test na kokain) (5), Cocaine Cuts (test na příměsí v kokainu) (1) a Hoffman (test na DMT a LSD) (1). Počítáme-li jak standardizované odpovědi týkající se reagenčních testů, tak i ty spadající pod kategorii „jiné“, střední hodnota počtu různých reagenčních testů užívaných jednotlivými službami činila 6,5, při rozpětí 2–10.

Pokud jde o typy výsledků získaných na základě provedeního testování, 14 z 31 služeb uvedlo, že disponují vybavením, které jim umožňuje detekovat více různých látek, jakož i jejich čistotu a množství účinné látky, 10 bylo schopno identifikovat různé látky (nikoli však jejich čistotu nebo množství účinné látky), pět detekovalo pouze jednu hlavní látku a dvě detekovaly jednu hlavní látku a současně i její čistotu. Dvě ze služeb, které detekovaly různé látky včetně jejich čistoty nebo množství účinné látky, upřesnily, že analýza čistoty byla prováděna pouze pro konkrétní přípravky, mimo jiné MDMA, kokain a 2C-B.

Pro detekci látky v tabletě vyžadovala většina služeb (22 z 31) pouze odškrabek z tablety nebo nic (v případě jedné služby, jež využívala Ramanovu spektroskopii, kterou lze provést bez fyzického kontaktu zařízení s látkou), zatímco jiné pracovaly se čtvrtkou (5), půlkou (1) nebo celou tabletou (3). Některé služby zmiňovaly, že by testování provedly na jakémkoli množství, např. odškrabku z tablety, ale výsledek jejich testu by byl spolehlivější na větším množství, takže se pokud možno snažily získat větší vzorky. Preferovanou variantou bylo dále získání celé tablety, kterou je následně možné vyfotografovat, změřit a zvážít za účelem katalogizace. U 15 služeb,

jež prováděly kvantitativní analýzu tablet, bylo minimálním množstvím potřebným pro tento typ analýzy odškrabek (4), čtvrtka tablety (6), půlka tablety (1), celá tableta (3) a 5 mg (1).

Pro detekci látky v prášku (n=25 odpovědí) činila střední hodnota množství potřebného k provedení testu 10 mg (rozmezí 0-50 mg). Modální hodnota požadovaného množství činila 10 mg (8), následovalo 5 mg (5). U kvantitativní analýzy vzorků v práškové formě (n=13 odpovědí) činila střední hodnota množství požadovaného k provedení testu 10 mg (rozmezí 1-50). Modus byl 10 mg (4) a dále 5 mg (2) a 50 mg (2).

Aspekty modelu služby

Uváděná čekací doba pro uživatele služby (jak dlouho musejí čekat na výsledky analytického procesu) je znázorněna v grafu 3 – rozdělena na terénní služby (23) a stacionární („kamenná“) zařízení (17). Střední hodnota čekací doby se pohybovala mezi 15 až 29 minutami u terénních služeb a 1–3 dny u stacionárních zařízení. Tři programy nabízející možnost zásilkových služeb uváděly čekací dobu něco málo přes jeden týden.

Téměř každá služba (30 z celkových 31) poskytovala krátkou intervenci (individuální konzultace uživatele služby s jejím pracovníkem), 25 služeb poskytovalo materiály/letáky týkající se minimalizace rizik, 11 služeb uvádělo poskytování „jiných“ intervencí (např. poradenství, lékařská pomoc, zprostředkování kontaktu na další služby apod.); jedna služba neposkytovala žádné další informace nebo intervence. Devět služeb rovněž uvádělo nabídku bezpečných sběrných zařízení, kde měli uživatelé služby možnost se vzorku drogy bezpečně zbavit.

Služby byly dotazovány, zda jejich pracovníci vzorky drog předávají zpět uživatelům, neboť takový postup může v některých státech představovat právní riziko. Navracení vzorků uživatelům uvedla pouze jedna služba. Nejběžnější

praxe spočívala ve vyžádání pouze takového množství, které bylo nutné k provedení testu (15 z 31). Některé služby uvedly, že drogy zpět nikdy nevydávají, ani pokud byla k provedení analýzy použita pouze část vzorku (7), zatímco ostatní uvedly, že vrácení drog uživatelům služby u nich není relevantním tématem (6), protože pracovníci služby se vzorky nikdy nemanipulují (např. uživatelé služby jsou pracovníky vyzváni, aby látku umístili do zkumavky) anebo daná služba nepřichází s uživateli do přímého styku (např. zasílání vzorků poštou).

Sdělování výsledků analýzy

Služby byly požádány, aby se zamyslely nad tím, komu a jakým způsobem sdělují zjištěné výsledky, včetně jednotlivých i souhrnných výsledků testů a příslušných varování/upozornění. Všechny služby sdělovaly výsledky přímo jednotlivým uživatelům služby (v závislosti na definici služby zabývající se testováním drog) a více než polovina služeb informovala o výsledcích testů veřejnost (24), zdravotnické/sociální/terénní pracovníky (21), výzkumníky (19) a pořadatele/provozovatele akcí (16) (viz graf 4).

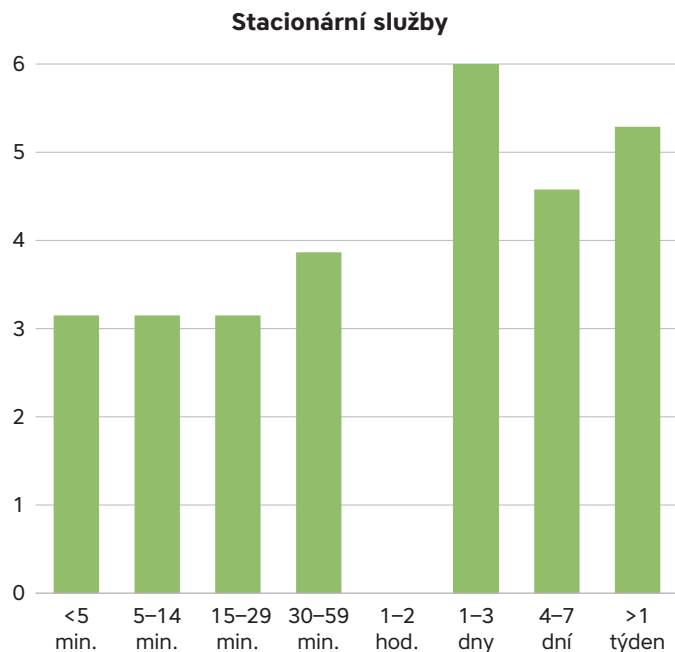
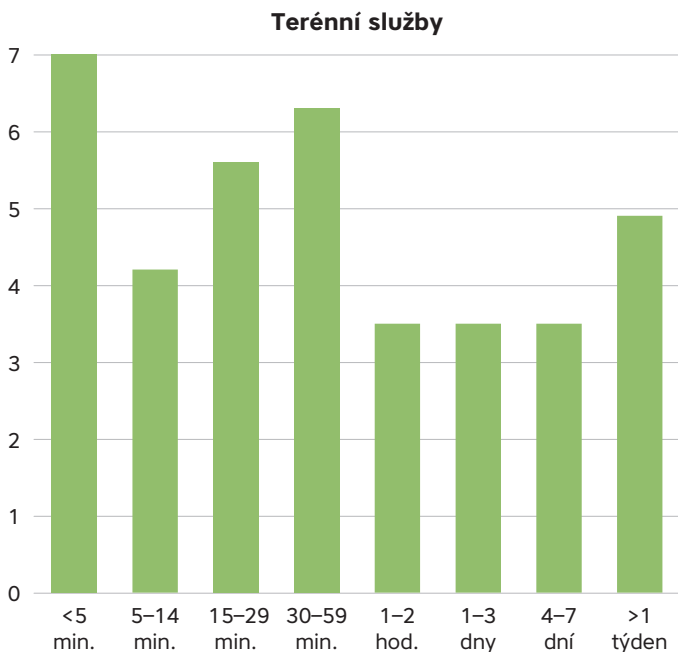
Mezi nejčastější způsoby informování o výsledcích dat bez ohledu na typ osoby patřilo osobní sdělení (27) následované veřejně přístupnou webovou stránkou (21), e-mailem (21) a zprávou vycházející z agregovaných dat (20) (viz graf 2). Pokud služby sdělovaly výsledky analýzy jednotlivým uživatelům, činily tak osobně (27), telefonicky (11), e-mailem (10), prostřednictvím veřejně přístupné webové stránky (6), webové stránky s kódovaným přístupem (4), zprávy vycházející z agregovaných dat (4), SMS (2) a elektronické aplikace (1). Databázi výsledků analýz si vedlo 28 z 31 služeb. Větší část (17) z nich vedla databáze s omezeným přístupem, osm uvádělo možnost přístupu k databázi na vyžádání a tři měly databáze s otevřeným přístupem.

Zdroje financování

Služby byly dotazovány na své zdroje finančních prostředků potřebných k provádění testování drog. Většina služeb byla

GRAF 3

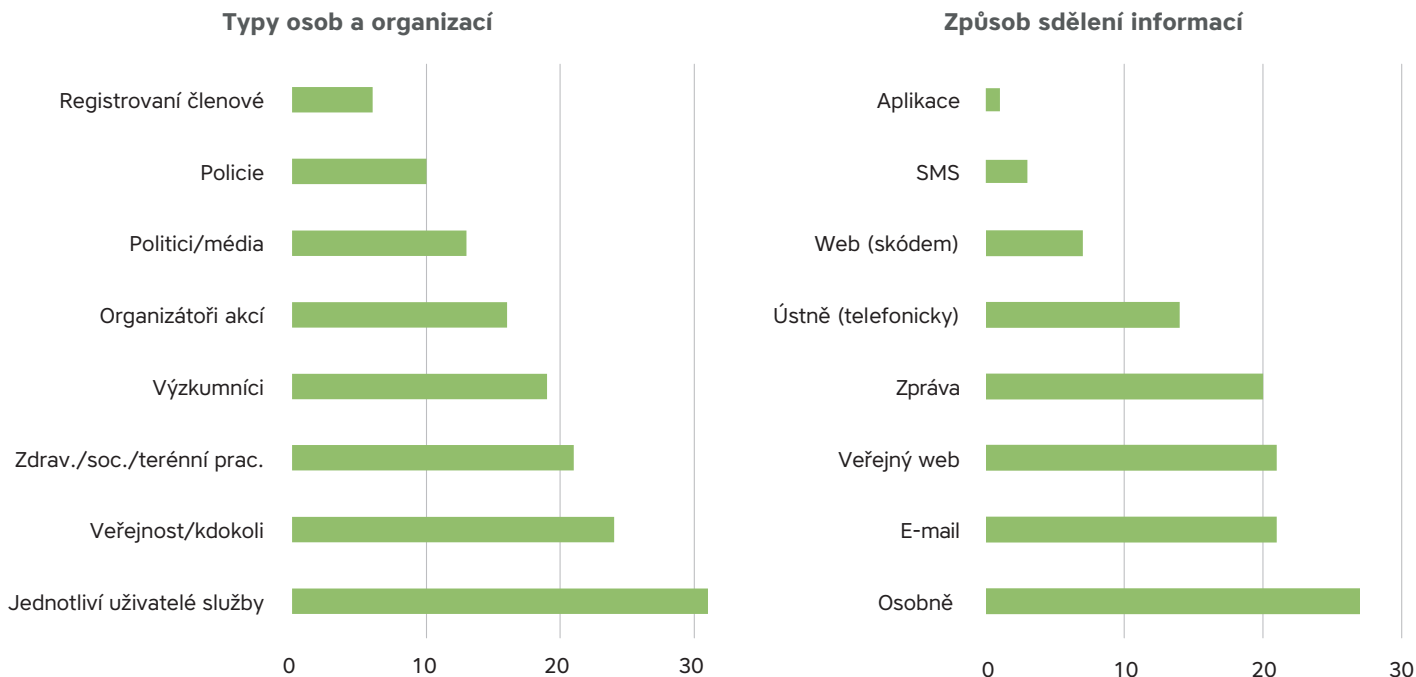
Čekací doba pro uživatele služeb podle typu služby

Pozn.: Terénní služby n=23; stacionární služby n=17.

GRAF 4

Sdělování výsledků testů

v různé formě financována z veřejných rozpočtů (21 z 31). Nejčastěji bylo uváděno financování na celostátní úrovni (10), následovalo financování na úrovni jednotlivých dílčích územně-správních celků (9), na úrovni obcí (8) a finanční podpora z mezinárodních zdrojů (4). 15 služeb uvedlo, že je financováno z jednoho typu veřejného rozpočtu, šest uvedlo čerpání veřejných finančních prostředků různého typu. Pokud jde o služby financované z jediného veřejného zdroje, pět uvedlo čerpání prostředků pouze z národního rozpočtu, šest uvedlo pouze čerpání prostředků z rozpočtů dílčích územně-správních celků, dvě uvedly financování pouze na obecní/místní úrovni a dvě byly financovány z mezinárodních zdrojů, včetně finanční podpory z Evropské unie.

11 služeb se spoléhalo na různé nestátní zdroje financování, ať už to byly finanční příspěvky od organizátorů akcí (7), finanční spoluúcast uživatelů služeb (4), pomoc soukromých či dobročinných nadací (2) anebo dary od soukromých osob (2). Pouze jedna služba byla financována výhradně pořadatelem akcí a další jedna pak závisela výhradně na finančních příspěvcích uživatelů služby, přičemž ani jedna nebyla financována výlučně z jiných nestátních zdrojů.

Čtyři služby uvedly, že nejsou příjemci žádné finanční podpory. Například výběrovým souborem byla patrná vysoká míra závislosti na nepeněžitě podpoře ze strany dobrovolníků a patronátních organizací. Znamená to, že podpora z veřejných rozpočtů obvykle nestačí k finančnímu zajištění kompletního provozu dané služby. Některé programy rovněž uváděly, že kvůli rozšíření své nabídky o testování drog nemají nárok žádat ve své zemi o oficiální finanční podporu z veřejných rozpočtů.

Evaluace

Většina služeb (20 z 31) uvedla, že jejich činnost je nějakým způsobem evaluována. V oddíle určeném pro doplňující komentář však již byly méně často zmiňovány publikované a zveřejňované evaluační zprávy. Mnohé evaluace byly buď interního charakteru bez publikačního výstupu, nebo se na nich aktuálně pracovalo. Jiné nebyly k dispozici v angličtině. Přehled dostupných evaluací je k dispozici v profilech jednotlivých služeb. ✕

Diskuse

> Tento celosvětový přehled dokládá široký záběr služeb zaměřených na testování drog; v současnosti jsou provozovány v celkem 20 zemích v Evropě, na americkém kontinentě a v Austrálii. Patrný je rovněž exponenciální nárůst počtu organizací provádějících testování drog, uvážíme-li, že téměř polovina subjektů, které reagovaly na náš průzkum, zahájila svou činnost v posledních pěti letech. Tyto nové organizace rozšiřují řady již zavedených služeb, z nichž mnohé mají s touto činností mnohaleté zkušenosti. Z předkládaného přehledu vyplývá, že testování drog není rozhodně novým jevem. V rámci festivalů a hudebních akcí, v kamenných zařízeních, včetně kontaktních a terapeutických center, a prostřednictvím zásilkových služeb se provádí již více než 25 let.

Novinkou je nicméně šíře dostupných analytických technik, které se aktuálně užívají k detekci a kvantifikaci obsahu vzorků drog (Harper, Powell, & Pijl, 2017). Vzhledem k jejich snazší aplikaci a nižším nákladům se nadále využívají starší techniky (TLC, reagenční testy), nicméně roste obliba spektroskopických metod. Necelá polovina služeb využívá pokročilejší metody, např. hmotnostní spektrometrii. Tato úroveň využití techniky znamená, že většina služeb je schopna detekovat více různých drog, zatímco necelá polovina služeb je schopna různé drogy kvantifikovat (tj. poskytnout informace o čistotě a dávce). Taková technika současně poskytuje míru detailu, kterou službám zajišťujícím testování drog jejich kritici často upírají (Schneider, Galettis, Williams, Lucas, & Martin, 2016), kdy navíc tvrdí, že uživatelé těchto služeb nebudou stejně ochotni čekat na výsledky sofistikovanější analýzy. Z výsledků naší studie týkajících se čekací doby vyplývá, že střední doba čekání na výsledek při terénním testování činí 30 minut, ale uváděny byly i delší lhůty.

Reagenční sady bývají mnohými kritizovány jako nedokonalé (Schneider et al., 2016) a současně jako možný zdroj falešného pocitu bezpečí (Winstock, Wolff, & Ramsey, 2001). Například MDMA s příměsí NBOMe bude při Marquisově testu vykazovat pozitivitu na MDMA. Použije-li se pouze jeden test, nebude zjištěna přítomnost mnohem nebezpečnější NBOMe. Výhradně reagenční soupravy používaly v našem výběrovém souboru pouze čtyři služby, přičemž žádná ze služeb neuvedla používání pouze jediné reagenční soupravy. Z našeho šetření rovněž vyplývá, že v terénních podmínkách je možné uplatňovat i přesnější a komplexnější analytické techniky, ale obvykle jen v zemích, kde existuje politické a finanční zázemí pro realizaci takto nákladných technik.

Službám tvořícím náš výzkumný soubor stačil obvykle k detekci látky odškrabek z tablety nebo 10 mg prášku. Z australského výzkumu vyplývá, že poskytnutí odškrabku je přijatelné pro téměř všechny dotazované návštěvníky festivalů (Barratt, Bruno, Ezard, & Ritter, 2018). Objevují se argumenty, podle nichž by služby zaměřené na testování drog nemohly efektivně vykonávat svou činnost, pokud by se lidé museli pro účely provedení testu „vzdávat“ vzorku své drogy. V takových situacích je možné sáhnout k technologiím, jejichž prostřednictvím je možné látku identifikovat, aniž by ji uživatel musel vydat (Ramanova spektroskopie a DART-MS) (viz také Harper et al., 2017).

Téměř každá služba poskytovala krátkou intervenci a většina poskytovala spolu s informacemi o obsahu (případně o čistotě) drogy také poučení týkající se minimalizace rizik. Zpětná vazba ohledně výsledku analýzy je tak pouze východiskem

k rozhovoru s poskytovatelem služby: představuje „můstek“ k navázání kontaktu pracovníků dané služby s jinak skrytou populací (Hungerbuehler, Buecheli, & Schaub, 2011).

Nabídku zařízení pro bezpečnou likvidaci drog nabízelo devět služeb; většina služeb takovou možnost neposkytovala. Díky této praxi mají uživatelé služby možnost bezpečně se drog zbavit, ale umožňuje také evidovat počet odhozených drog jako důkaz, že testování drog přispívá k vyřazení nejnebezpečnějších přípravků z oběhu (Royal Society for Public Health, 2017; Sage, 2015).

Služby zaměřené na testování drog, které byly předmětem tohoto výzkumu, zjištěné výsledky typicky sdělovaly nejen samotným uživatelům, ale také nejruznějším dalším zainteresovaným subjektům. Většina služeb měla sice nějaké veřejně přístupné webové stránky, ale pouze tři služby uvedly provozování databáze výsledků provedených testů s otevřeným přístupem. Přestože využívání elektronické aplikace ke komunikaci s uživateli uvedla pouze jedna služba, očekáváme, že v nadcházejících letech bude komunikace prostřednictvím aplikací narůstat. Například v roce 2016 byla spuštěna aplikace s názvem KnowDrugs, která nabízí kombinovanou databázi výsledků testování drog.

Mnohé služby nabízející testování drog působí v obtížných nebo omezujících finančních podmínkách. Většina služeb uvedla alespoň nějakou formu financování z veřejných rozpočtů, přičemž třetina z nich uvedla, že se spoléhá na finanční dary či příspěvky z nestátních zdrojů, např. od pořadatelů akcí, uživatelů služeb nebo soukromých osob. Mnohé služby uvedly, že spolupracují s dobrovolníky a spoléhají se na nepeněžitou podporu ze strany jiných organizací. Svízelná povaha financování mnohých služeb zaměřených na testování drog je na pováženu. Nedostatek odpovídajících finančních prostředků znamená omezenou možnost využívání nejpřesnějších a nejkompaktnějších analytických technik, které zpravidla vyžadují větší finanční výdaje a jsou náročnější z hlediska průběžných provozních nákladů. Podfinancování služeb má rovněž dopad na možnost provádění evaluací, jež je nutné financovat samostatně. Na nespornou potřebu samostatného financování evaluací různých aktuálně fungujících modelů služby poukazují Vidal Giné et al., 2017.

Je třeba se zmínit o některých omezeních tohoto šetření. Nedotazovali jsme se poskytovatelů služeb na charakteristiky skupin jejich klientů, ani na nejčastěji analyzované typy drog. Tyto otázky nabývají postupně na důležitosti s výskytem analogů nelegálního fentanylu, který bývá nevědomky konzumován, obvykle v domnění, že jde o heroin (Ciccarone, Ondocsin, & Mars, 2017) nebo jinou psychoaktivní látku (Lysyshyn, Dohoo, Forsting, Kerr, & McNeil, 2017). Toto veřejnozdravotní riziko přimělo mnoho organizací k poskytování testovacích služeb pro injekční uživatele drog v rámci činnosti kontaktních a léčebných center s cílem identifikovat znečištěný heroin předtím, než si jej uživatel aplikuje (Krieger et al., 2018; Lysyshyn, et al., 2017). Mezi další omezení tohoto průzkumu patří malý počet jazyků, v nichž byli osloveni potenciální účastníci – rozšíření o další jazyky může v budoucnu zvýšit rozsah katalogizace předmětných služeb.

Máme již informace, že další služby začínají nově působit i v zemích, které v tomto dokumentu nefigurují. Těšíme se na možnost aktualizovat tento přehled a rozšířit jej tak současně o informace týkající se těchto nových aktivit, jakož i posledního vývoje v oblasti služeb zaměřených na testování drog, jejichž počet celosvětově stále roste. ✕

Přehled zmapovaných služeb

Tato tabulka obsahuje přehled základních informací o 31 službách, které se aktivně zúčastnily průzkumu.

Název služby, stát	Rok zahájení činnosti	Typ služby	Metoda/(y) analýzy
Drug Information and Monitoring System, Nizozemsko	1992	Stacionární	GC-MS, LC-MS, IT-MS, FTIR, reagenční testy
Asociación Hegoak Elkartea, Španělsko	1994	Terénní + stacionární	TLC, reagenční testy
Technoplus, Francie	1995	Terénní	TLC
Modus Fiesta, Belgie	1996	Terénní	GCMS, TLC, reagenční testy
checkit! - Suchthilfe Wien gGmbH	1997	Terénní	HPLC-MS/MS, UHPLC, MALDI-IT-MS/MS, HRMS
Saferparty.ch; Raveitsafe.ch; Safer Dance Basel, Nuit Blanche	1998	Terénní	HPLC, GC-MS, LC-MS, UV
Dancesafe, Spojené státy	1998	Terénní	Reagenční testy
SINTES, Francie	1999	Terénní, stacionární + zásilky	HPLC, UHPLC, GC-MS, LC-MS, UV, FTIR
Energy Control, Španělsko	1999	Stacionární + zásilky	HPLC, GC-MS, UV, TLC
Energy Control, Španělsko	1999	Terénní	UV, TLC, reagenční testy
DrogArt, Slovinsko	1999	Stacionární	HPLC, GC-MS
DrogArt, Slovinsko	1999	Terénní + stacionární	Reagenční testy
Jugendberatung Streetwork/ saferparty.ch, Švýcarsko	2001	Terénní + stacionární	HPLC, GC-MS, LC-MS
DrugsData/EcstasyData, Spojené státy	2001	Zásilky	GC-MS, reagenční testy
ANKORS Festival Harm Reduction, Kanada	2002	Terénní + stacionární	Raman, TLC, reagenční testy
Testing Project; Lonja Laket Project; Punto Fijo, Španělsko	2002	Terénní + stacionární	GC-MS, TLC, reagenční testy
Kosmicare Association- Integrated Drug Checking Service at The Boom Festival, Portugalsko	2006	Terénní	TLC
XBT Program, Francie	2009	Terénní + stacionární	TLC
ACT Investigation of Novel Substances Project, Austrálie	2013	Stacionární: nemocnice	HPLC, UHPLC, GC-MS, LC-MS, FTIR, NMR
Servicio de Analisis de Sustancias (Substance Analysis Service), Kolumbie	2013	Terénní + stacionární	GC-MS, UV, TLC, reagenční testy
The Loop, Spojené království	2013	Terénní	UV, FTIR, reagenční testy
DAT2 Psy Help, Maďarsko	2013	Terénní	Reagenční testy
Drogenarbeit Z6 Drug Checking, Rakousko	2014	Stacionární	GC-MS, LC-MS
Programa de Analisis de Sustancias (PAS), Mexiko	2014	Terénní + stacionární	TLC, reagenční testy
dib+, raveitsafe.ch by Contact – Siftung für Suchthilfe, Švýcarsko	2014	Stacionární	HPLC, GC-MS, LC-MS
KnowYourStuffNZ, Nový Zéland	2015	Terénní	FTIR, reagenční testy
Association Bus 31/32, Francie	2015	Terénní + stacionární	TLC
Be Aware on Night Pleasure Safety (BAONPS), Itálie	2015	Terénní	Raman
DUCK, Lucembursko	2016	Terénní	GC-MS, LC-MS
SIN Lab, Polsko	2016	Terénní	Reagenční testy
Imaginario 9, Uruguay	2016	Terénní	TLC, reagenční testy

Bibliografie

- Barratt, M. J., Bruno, R., Ezard, N., & Ritter, A. (2018). Pill testing or drug checking in Australia: Acceptability of service design features. *Drug and Alcohol Review, 37*(2), 226–236.
- Brunt, T. (2017). *Drug-checking/pill-testing as a harm reduction tool for recreational drug users: opportunities and challenges*. Lisbon: EMCDDA.
- Brunt, T. M., Nagy, C., Bucheli, A., Martins, D., Ugarte, M., Beduwe, C., & Ventura Vilamala, M. (2017). Drug testing in Europe: monitoring results of the Trans European Drug Information (TEDI) project. *Drug Testing and Analysis, 9*, 188–198.
- Ciccarone, D., Ondocsin, J., & Mars, S. G. (2017). Heroin uncertainties: Exploring users' perceptions of fentanyl-adulterated and -substituted 'heroin'. *International Journal of Drug Policy, 46*, 146–155.
- Harper, L., Powell, J., & Pijl, E. M. (2017). An overview of forensic drug testing methods and their suitability for harm reduction point-of-care services. *Harm Reduction Journal, 14*(1), 52.
- Hungerbuehler, I., Buecheli, A., & Schaub, M. (2011). Drug Checking: A prevention measure for a heterogeneous group with high consumption frequency and polydrug use. Evaluation of Zurich's Drug Checking services. *Harm Reduction Journal, 8*(1), 16.
- Krieger, M. S., Yedinak, J. L., Buxton, J. A., Lysyshyn, M., Bernstein, E., Rich, J. D., Green, T. C., Hadland, S. E., & Marshall, B. D. L. (2018). High willingness to use rapid fentanyl test strips among young adults who use drugs. *Harm Reduction Journal, 15*(1), 7.
- Kriener, H., Billeth, R., Gollner, C., Lachout, S., Neubauer, P., & Schmid, R. (2001). *On-site pill-testing interventions in the European Union*. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction.
- Levy, B. A. (2004). When cute acronyms happen to bad legislation: The Reducing Americans' Vulnerability to Ecstasy „RAVE“ act. *Northwestern University Law Review, 98*(3), 1251–1289.
- Lysyshyn, M., Dohoo, C., Forsting, S., Kerr, T., & McNeil, R. (2017). *Evaluation of a fentanyl drug checking program for clients of a supervised injection site, Vancouver, Canada*. Referát přednesený na konferenci HR17 věnované problematice minimalizace rizik.
- Royal Society for Public Health. (2017). *Drug safety testing at festivals and night clubs*. London: Royal Society for Public Health.
- Sage, C. (2015). *Harm Reduction and Drug Checking: A wrap-around service for festivals. Case Study: Shambhala Music Festival*. Nelson, BC, Canada: ANKORS.
- Schneider, J., Galettis, P., Williams, M., Lucas, C., & Martin, J. H. (2016). Pill testing at music festivals: can we do more harm? *Internal Medicine Journal, 46*(11), 124–1251.
- Vidal Giné, C., Ventura Vilamala, M., Measham, F., Brunt, T. M., Bücheli, A., Paulos, C., Valente, H., Martins, D., Libois, B., Tögel-Lins, K., Jones, G., Karden, A., & Barratt, M. J. (2017). The utility of drug checking services as monitoring tools and more: A response to Pirona et al. *International Journal of Drug Policy, 45*, 46–47.
- Winstock, A. R., Wolff, K., & Ramsey, J. (2001). Ecstasy pill testing: Harm minimization gone too far? *Addiction, 96*, 1139–1148.

Doporučená citace

Barratt, M.J., Kowalski, M., Maier, L.J., & Ritter, A. (2018). Global review of drug checking services operating in 2017. Drug Policy Modelling Program Bulletin No. 24. Sydney, Australia: National Drug and Alcohol Research Centre, UNSW Sydney.

Tuto zprávu vypracovaly Monica J. Barratt, Michala Kowalski, Larissa J. Maier a Alison Ritter.

Poděkování

Rádi bychom poděkovaly Leigh Coneyemu za jeho pomoc při čištění dat, Samuelu Banisterovi a Antonu Lufovi za revizi našeho glosáře, Hans-Jörgu Helmlinovi a Danielu Allemannovi za revizi našeho dotazníku a Gregory Pfauovi za doplňkové informace o francouzském monitorovacím systému. Děkujeme rovněž všem službám zajišťujícím testování drog za čas, který věnovaly vyplnění dotazníku a kontrole profilových údajů o svém programu.

Český překlad tohoto dokumentu je publikován se svolením autorů a je plnou zodpovědností překladatele.

Původní dokument **Global review of drug checking services operating in 2017**

viz <https://ndarc.med.unsw.edu.au/resource/bulletin-no-24-global-review-drug-checking-services-operating-2017>

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

OZNÁMENÍ / ODKAZY

Informace o drogové situaci a o situaci v oblasti hazardního hraní v ČR <http://www.drogy-info.cz/>.

Veškeré publikace vydané Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti, včetně všech čísel Zaošťeno, jsou v elektronické podobě ke stažení na <https://www.drogy-info.cz/publikace/>.
Případné objednávky tištěných publikací zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Mapa pomoci

<https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci/>.
– změny kontaktních údajů zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Kalendář akcí

<https://www.drogy-info.cz/kalendar-akci/> – informace o vzdělávacích akcích a seminářích v adiktologii nebo zajímavých pro obor adiktologie, které je možno v kalendáři zveřejnit, zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Reedice projektu „Když musíš, tak musíš“

DVD s 6 dokumentárními filmy o drogách – objednávky zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Aplikace UniData a PrevData k evidenci klientů a intervencí v drogových službách včetně uživatelské podpory
<http://www.drogovesluzby.cz/>.

Internetová stránka Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA)
<http://www.emcdda.europa.eu/>.

Portál dobré praxe EMCDDA

<http://www.emcdda.europa.eu/best-practice>.

Evropská zpráva o drogách EMCDDA

<http://www.emcdda.europa.eu/edr2017>.

Národní stránky na podporu odvykání kouření

<http://www.koureni-zabiji.cz/>.

Národní linka pro odvykání kouření 800 35 00 00.

Národní stránky pro podporu omezení konzumace alkoholu: <https://www.alkohol-skodi.cz/>

Národní stránky pro snížení rizik hazardního hraní

<https://www.hazardni-hrani.cz/>.